

HETI JEGYZET

Delta és a többiek

Valamirevaló újságíró ad arra, hogy mindig ott legyen, arról írjon, ami az emberek — olvasók — többségét foglalkoztatja. Ha tesszem azt, meggyilkolják *Pasolinit*, biztosak lehetünk abban hogy *Oriana Fallaci* — vagy más — ott terem és felkutat olyan új tény, amiről írni lehet. A tévékritikus helyzete, persze nem ilyen egyszerű. Csak arról írhat, amit a nézők láttak, hiába nyomozna olyan műsorok után, melyek a monoszkóp előtt vagy az óra után kerültek adásra — biztos lehet abban, hogy azt a műsort senki sem látta. S amit senki sem látott, az nincs is a televíziós szabályai szerint. A kritikus pedig arról szeret írni, amit sokan láttak.

A héten nem találtam meg azt a műsort — tévéjáték film, játék — amelyről biztosan vélhetném, hogy majdnem mindenki látta. Ami persze nem jelenti, hogy nem volt műsor a héten, s még csak azt sem jelenti, hogy a nézők nem nézték a televíziót. Voltak filmek, könnyűzenei koncert — egészen jó! —, volt a *Benyovszky* ügye, elindult a *Cousteau-sorozat*, gyerekeknek egy zsák műsort hozott a *Télapó* nevű *Mikulás*, és persze az állandóan, rendszeresen

adott műsorok: a *Delta*, a *Hét*, a *Cimbora*, a *Telesport* különböző közvetítései, felvételtől stb. Valószínűnek látszik, hogy — eredeti magyar mű nem lévén — a nézők többsége eme műsorokba temetkezett. Amint az is valószínű, hogy örökifjú műsor marad a

Delta

a televízió tudományos híradója. Nemcsak azért, mert örökifjú a műsor szövegírója, *Kudlik Júlia* is — ez kevés lett volna a népszerűség kivívásához, megtartásához. Sokkal inkább arról van szó, hogy ez a műsor képes televíziós módon kielégíteni ama vágyakozásokat, melyeket ő maga keltett. Mert igaz ugyan, hogy az atomkorban, a technika századában élünk: ám az átlagember aligha találkozik közvetlenül — képek, filmek közvetítésével persze — a tudomány boszorkánykonyhájával. A tudomány, annak eredményei nem unalmasak — ezt rögzíti tudatunkban hétről hétre a *Delta*. Mert ugyan kit ne érdekelnének a közlekedési dugók és a tengeráramok feltérképezésére felkutatott módszerek, a domború térkép készítésének titka, a jogosítványszerzést

segítő 6 km/óra sebességű elektromos minikocsi, a gyors növésű fák titkai, a vágató ló keltette hanggal gyógyítható beszédhibája, a gabona kártevőinek felkutatása éles hallású műszerrel? Gyerekek és fiatalok kedves műsora ez. (A héten játékvilág is volt.)

Egy dologra külön felfigyelhetek a gyerekek: a folyékony olvasás és az írógép kapcsolatára. Valahánál alfabetának mondták azt, aki nem tudott írni-olvasni. Könnyen elképzelhető olyan korszak, amelyben már nem lesz félalfabéta, aki a szó eredeti értelmében csak olvasni tud, írni nem. Ha van írógép, miért is kellene gyöngybetűnkkel teletékozolni a papírt? — Ha valamelyest is komolyan vesszük a papírtakarékosságot, el kellene gondolkoznunk azon: miért kell kisiskolásoknak rengeteg papír elfogyasztása után elsajátítani az írás nehézkese, cseppet sem sürgős tudományát. Megtakarítanánk az évente rengeteg ceruzát, tintát elköltető szármárfulés iskolásfüzetet: csak szabvány-géppapír kellene — ebből nem kell kitépni az elrontott lapot meg a párját — a tanulók és tanítók idejének közel ötven százaléka felhasználna — csak egy írógép kellene. Az is csak az első évben volna nagy összeg: aztán már csak karban kellene tartani, s pótolni a javíthatatlanságát.

Nem tudnának írni gyerekeink, ez igaz — de rajzolni sokkal jobb, szabadabb dolog. S ráadásul: olvasni is könnyebben tanulnának meg, hiszen nem kétféle írást kellene megtanulniuk, csak egyet: azt a betűrendet, amely a könyvek lapjain, s az írógépek billentyűin látható. Szép álmom? Lehet. De a tudomány mindig is adott arra, hogy szépen álmodjon.

Másik állandó műsora vasárnap a televíziónak

A Hét

Megszokott, magas színvonalán szerepelt ezen a héten is: különösen gazdaságpolitikai-belpolitikai műsorai okán. Kiváltképp izgalmas volt a Kaposvár melletti sertéstelep dolga. Magas állami támogatással

megépült egy komplexnek mondott sertéstelep, mely drágábban termeli a sertéshúst, mint a régi. Igaz, kevesebb emberre van szükség; de eddig több mint 150 millió forintot ruháztak be azért, hogy ugyanannyi sertést hizlalhassanak, mint a régi telepen, hagyományos módon. Ezen a pénzen félezer lakást építhetünk volna — végtére is nemcsak a sertéseknek, nekünk is kellene valahol lakni. Ráadásul a környezetszennyeződésről is megfeledeztek a tervezők, ha jól hallom.

Ugyanakkor hallhattuk a holland gazdasági miniszter nyilatkozatát: erősen foglalkoztatja őket a szocialista országokkal való kereskedelem bővítésének lehetősége. Ha a holland miniszter láthatta volna a Kaposvárot elhamarkodottan felételezett milliókat, most nyugodt lehetne igazában: érdemes velünk kereskedni, gazdag ország vagyunk.

Nem úgy, mint India. Rendkívüli állapotot vezettek be, hogy megvalósíthassák húszpontos gazdasági programjukat. Ennek haszna máris érzékelhető: megszűnt az infláció — ahogy hallottuk: nulla százalék alá süllyedt, s ez magyarul nem kevesebbet jelent, mint hogy javult az óriás ország pénzének értéke — a fegyelem és a bizakodás légkörében, állami támogatással, kölcsönökkel ki-ki maga is hozzájárulhat India gazdasági erősödéséhez.

Mindezt, persze megtudhattuk volna a lapokból, újságokból is: de a televízióban látott dolgok többete, hogy a részvételélményével ajándékozzák meg a nézőt. Ettől az élménytől tudása, informáltsága elmélyültebb, árnyaltabb lesz.

Örök és hálás témát mutat be *David Rook* és *John King* angol tévéfilmje:

A telivér

Nekünk, magyaroknak ősi vonzalmunk lehet a ló iránt: legendáink, dalaink aligha képzelhetőek el eme

Én egész télen vigyázok rá,
de okosabb, ha
BIZTOSÍTTJA!

ÉJFÉLI CSAPDA. Izzalmas jelenet a filmből

nemes állat nélkül. „A jó is ember...” mormolják az irodalom barátai *Csurka István* modorában, de kimondatlanul is valami többre gondolunk: a hűség-társ, a tiszta, óriás szemek, az emberért mozduló erő (lásd: lóerő) romantikus képzeletünk számára örök táptalajt jelent. Ez esetben a lovat háziasított formájában képzeljük el; de ennél sokkal izgalmasabb a háziasítás folyamata, mikor az eredendő vad-ság állapotából kerül hozzánk közel az állat. Eme közelség izgalmas vibrálását az angol film feszült-

séggé növelte, s ez a feszültség a szavakon túli közlések valóságos rendszerét hozta létre.

Kevesebb következetességgel megalkotott film volt a hét krimije, az

Éjféli csapda

David Miller 1960-ban készült amerikai filmje a lélektan területén kontárokodik, a szuggesztívó és az üldözési mánia táján, aztán kiderül, hogy *Kit Preston* és férje, *Tony Preston* házassága mégsem olyan harmonikus, mint azt az egyszerű lelkű néző kép-

zeli. Két kitűnő színész: *Doris Day* és *Rex Harrison* játéka sem sokkal mutat túl a krimisablonokon. Szinkronrendezőj telitalálat *Márkus Évát*: *Ruttkai Évát* és *Latinovits Zoltánt* hallhattuk.

Legszívesebben legtöbbet egy tízperces műsorról ír-nék.

A költészet percei

címmel *Rainer Maria Rilke* verseit hallhattuk, *Gáti József* tolmácsolásában. Kifogyhatatlan volt a Rilke-fordítások tárháza, s a szerkesztő — *Farkas Katalin* — érdeme, hogy az elhangzó versek fordítói közt találhatjuk olyan kitűnő új költők nevét, mint *Eörsi István*, *Tandori Dezső* és *Tóth Bálint*. A rendező, *Babiczky László* a lehető legpuritánabb megoldást választotta: egy mellképet közölt a feltehetően üllő *Gáti József*ről. Nem cifrázkodott a fény- és más effektusokkal, s tehetette, mert *Gáti József* személye, a verssel való bensőséges és szenvedélyes azonosulása feleslegessé tette a különleges megoldásokat.

Gáti József versmondásáról sokszor és sokat írtak már: újabban azonban kevesebbszer láthatjuk, hallhatjuk. Nagy értéke ő a magyar előadóművészetnek — értelemmé felfokozott szenvedélyessége, tiszta artikulációja, azonosulásának meggyőző ereje, csöndekre és zenei értékű monotonáikra tagolt versmondása mára már iskolát teremtett. S akkor még nem is beszéltünk *Rainer Maria Rilke*ről, a német nyelvű költészet állócsillagáról!

Apáti Miklós

A TELIVÉR. Peter Arne és a címszereplő

HUNGAROTON HANGLEMEZ- ÚJDONSÁGOK

HARMINCÉVES VAGYOK

A Locomotiv GT. és a Vígyszínház művészeinek előadásában

SLPX 17494 Ára 85,— Ft

„NA, MI ÚJSÁG, WAGNER ÜR”

A Fonográf együttes nagylemeze

SLPX 17489 Ára 85,— Ft

UTAK ELŐTT

A Corvina együttes nagylemeze

SLPX 17485 Ára 85,— Ft